

POSTANOWIENIE

Dnia 5 września 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z wniosku P.K. i J.K.
przy uczestnictwie T. Spółki Akcyjnej z siedzibą w K.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 5 września 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 17 czerwca 2016 r., sygn. akt III Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację powodów od postanowienia Sądu Rejonowego w T. z dnia 20 maja 2015 r., którym oddalone zostało ich żądanie ustanowienia opisanej służebności przesyłu na wskazanej nieruchomości stanowiącej ich własność za określonym wynagrodzeniem.

Wnioskodawcy w skardze kasacyjnej powołali obie podstawy przewidziane w art. 398³ § 1 k.p.c., a we wniosku o przyjęcie tej skargi do rozpoznania wskazali przyczyny objęte art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Występowanie istotnego zagadnienia prawnego połączyli z koniecznością dokonania wykładni przepisów art. 292, 305⁴, 348, 352 § 2 i 176 § 1 k.p.c., które budzą poważne wątpliwości lub wywołują rozbieżności w orzecznictwie sądów celem wyjaśnienia czy dla zaliczenia okresu

posiadania poprzedników prawnych przedsiębiorcy przesyłowego konieczne jest wykazanie nieprzerwanego ciągu przeniesień posiadania linii energetycznej oraz nieprzerwanego ciągu przeniesień służebności gruntowej i służebności przesyłu, objętej wnioskiem, ze Skarbu Państwa na rzecz poprzedników prawnych przedsiębiorcy przesyłowego oraz wykazanie nieprzerwanego ciągu przeniesień posiadania linii energetycznej oraz służebności gruntowej i służebności przesyłu pomiędzy poszczególnymi poprzednikami prawnymi przedsiębiorcy przesyłowego. Ponadto wymagana jest odpowiedź na pytania: czy wykazanie to powinno nastąpić przez udokumentowanie zawarcia porozumienia lub umowy dotyczącej tych przeniesień, przedłożenie protokołów zdawczo - odbiorczych, dowodzących posiadania linii energetycznych, czy też w inny sposób oraz czy wystarczająca jest sama zmiana przepisu, na podstawie której doszło z mocy prawa do przekształcenia zarządu, czy wystarczające jest przedłożenie ogólnych dowodów następstw prawnych bez dowodów wykazujących przeniesienie własności urządzeń.

Drugie zagadnienie prawne zostało powiązane z wykładnią przepisów art. 292 k.c. i objaśnieniem czy przedsiębiorca przesyłowy może zasiedzieć służebność przesyłu lub służebność gruntową o treści służebności przesyłu, polegającą na uprawnieniach obejmujących dostęp w zakresie wchodu i wjazdu na grunt w celu wykonania konserwacji, naprawy itp. oraz objęcie zasiedzeniem służebności w strefie ochronnej, technicznej, gdzie nie ma żadnych widocznych urządzeń, także w takiej sytuacji, gdy w przeszłości nie były dokonywane tego rodzaju czynności, czy możliwe jest zasiedzenie służebności gruntowej tylko w zakresie korzystania z gruntu wokół linii energetycznej i słupów energetycznych, bez możliwości zasiedzenia w zakresie korzystania ze strefy ochronnej, strefy technologicznego korzystania i bez prawa dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji, odbudowy itp., gdy w przeszłości takie czynności nie były dokonywane.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek zaskarżenia o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz eliminację orzeczeń oczywiście wadliwych, bądź

dotkniętych nieważnością postępowania, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżania orzeczeń niesatysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przesądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występuje istotne zagadnienie, zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, a zatem okoliczności przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 do 4 k.p.c. Nie podlegają natomiast badaniu podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Założenie wymagania objętego art. 398⁴ § 2 k.p.c. zostanie spełnione, jeżeli zostaną przedstawione w skardze kasacyjnej i uzasadnione przesłanki o charakterze publicznoprawnym, stanowiące podstawę wstępnej, merytorycznej oceny przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wskazanie przyczyny objętej art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia istotnego zagadnienia prawnego, z powołaniem konkretnych przepisów prawa, wykazaniem, że jest ono nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie sądowym, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych, podobnych spraw. Do Sądu Najwyższego należy ocena, czy twierdzenie skarżącego obejmuje takie właśnie zagadnienie i czy jest ono na tyle istotne, że skarga wymaga rozpoznania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, niepubl.; z dnia 14 grudnia 2004 r., III CK 585/04, niepubl.; z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006, nr 15-16, poz. 243; niepubl.; z dnia 4 sierpnia 2006 r., III CZ 47/06, niepubl.; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, niepubl.; z dnia 26 czerwca 2008 r., I CSK 108/08, niepubl., z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 325/11, niepubl.).

Potrzeba dokonania wykładni przepisów prawnych, przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., obligowała skarżącą do wskazania przepisu, który wymagałby wykładni, ponieważ dotychczas do tego nie doszło albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub

podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.), jak też wyjaśnienia na czym polegają wątpliwości związane z rozumieniem tego przepisu oraz przedstawienia, że wątpliwości te mają poważny i rzeczywisty charakter, nie są zaś zwykłymi wątpliwościami, które wyłaniają się w każdym procesie stosowania prawa. Zakresy obu przyczyn mogą się pokrywać, należy je zatem omówić łącznie.

Sformułowane przez skarżących wątpliwości nie odpowiadają założeniom przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego dla rozumienia przesłanki istotnego zagadnienia prawnego. Problematyka doliczania okresu posiadania poprzedniego posiadacza, przewidziana w art. 176 § 1 k.c., była przedmiotem licznych rozważań w literaturze i orzecznictwie Sądu Najwyższego także w odniesieniu do korzystania z cudzej nieruchomości przez przedsiębiorstwo przesyłowe, zarówno co do korzystania wykonywanego w imieniu Skarbu Państwa, jak i przez przedsiębiorców przesyłowych. Uregulowane w art. 348 k.c. zasady przeniesienia posiadania odnoszą się również do korzystania z nieruchomości w granicach służebności przesyłu. Nie ma podstaw do przyjęcia, że w odniesieniu do nieruchomości, na których zostały zainstalowane urządzenia przesyłowe powinny obowiązywać inne reguły. Skarżący pominęli uregulowanie objęte zdaniem drugim art. 348 k.c., wskazujące inne niż wydanie rzeczy sposoby przeniesienia posiadania. Nakładanie zatem na przedsiębiorców dalszych wymagań tego dotyczących wykraczałoby poza ustawowe uregulowania. Pomimo braku tytułu prawnego do nieruchomości zajętych dla potrzeb instalacji i obsługi urządzeń przesyłowych, które są składnikiem przedsiębiorstwa przesyłowego, pozostawały one w faktycznym władztwie przedsiębiorcy i były przedmiotem przekazywania następcy prawnemu Skarbu Państwa lub innemu przedsiębiorcy. Przekazanie składników majątkowych przedsiębiorstwa następcy powinno zawierać także urządzenia i korzystanie z nieruchomości w zakresie koniecznym do przesyłania energii i utrzymywania ich w należyтым stanie. Nieprzerwane

przesyłanie energii może stanowić przejaw przekazywania tak urządzeń, jak i korzystania z nieruchomości w niezbędnym zakresie.

Zakres korzystania przez przedsiębiorcę przemysłowego z nieruchomości powinien uwzględniać wszystkie działania związane z prowadzeniem działalności oraz utrzymaniem urządzeń w należytym stanie, nawet gdy nie należą do codziennych czy częstych czynności. Charakter działalności przedsiębiorcy przesyłowego przemawia za potrzebą określenia tego zakresu z uwzględnieniem strefy związanej z obsługą o charakterze naprawczym i modernizacyjnym.

Pomimo bardzo obszernego uzasadnienia wniosku, zawierającego wiele orzeczeń Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, szeroko przywoływanych, nie ma w nim argumentów przemawiających za tym, że rzeczywiście występuje istotne i nowe zagadnienie oraz zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących wątpliwości w orzecznictwie oraz konieczność rozpoznania skargi kasacyjnej. Skarżący poruszyli kwestie wyjaśnione w orzecznictwie w drodze ukształtowania się obecnej linii orzeczniczej, co wynika także z motywów wniosku.

Podniesiony problem wykładni art. 292 k.c. odnosi się w istocie do materii związanej z podstawami rozumienia i stosowania tego uregulowania w okolicznościach konkretnej sprawy, a zatem nie może wypełniać przyczyny wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przedstawianie we wniosku racji przemawiających za przyjęciem skargi nie może być oparte na kwestionowaniu podstawy faktycznej kwestionowanego orzeczenia.

W postępowaniu przed Sądem drugiej instancji nie doszło do nieważności postępowania, której podstawy Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę z urzędu w granicach zaskarżenia, stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

jw